

Brian Stableford

Květy pralesa

Proces rekonstrukce, který má uvést mé končetiny do původního stavu, už probíhá, ale stále jsem po mnoha stránkách hrozná obluda. Není to jen v tom, že mé tělo je tak odulé a mé znetvořené údy tak oplzle tlusté a sloupovité. Během několika měsíců než naše světloď dorazí se stálým zrychlením k vnějším hranicím planetární soustavy, budu zase vyhlížet jako každý druhý. Ale už zůstanu jiný *uvnitř*, tam, kde na tom doopravdy záleží.

Doktoři si to ovšem nemyslí. Domnívají se, že jsem schopen se znovu přizpůsobit psychicky stejně jako fyzicky. Posudek psychiatricky zní, že můj vnitřní pocit odlišnosti pramení z toho, že pocituji fyzické nepohodlí, neboť jsem sice zpátky na lodi, ale stále zatížen břemenem nohou a všech ostatních biologických úprav, které mě uzpůsobily k životu v gravitační studni. Nemá pravdu. Jsem jiný a už vždycky budu. Nepopírám, že pocituji fyzické nepohodlí, jistě. Na Kyboru jsem vážil třikrát tolik než teď. Gravitace na povrchu planet podobných Zemi, to jsou galeje ve srovnání s naší přitažlivostí vytvořenou rotací lodě.

Výsadbář je podroben děsivé rekonstrukci celého těla, dlouhé měsíce tvrdě trénován a když pak sestoupí na povrch planety, třeba i do slušnějších podmínek, je tím vším jeho organismus opotřebován a rozladěn natolik, že se jeho předpokládaná délka života zkracuje o deset až patnáct let. Není tedy nic divného, že jsem se právě teď cítil jako ryba na suchu. Ale to nemá nic společného s mými myšlenkami, vědomostmi a mou *duší*. Kdyby za všechno mohlo jen fyzické nepohodlí a únava, nenašel by se jediný dobrovolník k sestupu na planetu. Ve skutečnosti jakmile loď zaparkuje na oběžné dráze, vypukne zuřivý konkurenční boj o sestup.

„To není tak vysoká cena,“ řekl mi Řehoř při našem prvním nasazení. „Deset let života za příležitost, jaká přichází jednou za tisíc nebo čtyři století. Příležitost vidět a dělat věci, které uvidí jeden astronaut z milionu. Je to šance dotknout se *podstaty*, vrátit se ke svým *kořenům*.“

Řehoř to bral jako prosté zaplacení dané ceny, nezatežoval se propočtem rizika. Ani já ne. Nebyla to ale pouhá lehkomyšlnost, co nás přimělo dělat to, co jsme udělali. Nebylo v tom ani žádné zanedbání povinností, v té výpravě do deštného pralesa. Nejdřív jsme provedli všechny příkázané úkoly, dokonce o měsíc dříve před plánovanou lhůtou. Každý z výpravy vám dosvědčí, že jsme měli právo na vlastní výzkum a každý využil příležitosti. Když si dáte práci a prohlédnete si záznamy, zjistíte, že všechny party planetárních výsadbářů se chovaly stejně.

Nikdo neprošel tím, čím jsme prošli my při sestavování běžného hlášení nadřízeným. Každý, kdo šel kdy dolů na

planetu, měl své vlastní způsoby, své nenávisti a touhy, jak využít co nejvíc z té neopakovatelné příležitosti vyzkoušet si život v jeho syrovosti. Právě Řehoř a já jsme dorazili o kousek dál, než všichni ostatní. Když se podíváte do záznamů, zjistíte, že každý sestup našich předchůdců na planetu měl za následek, že na lodi někdo chyběl. Ovšem legendy a populární literatura malují úplně falešný obraz důvodů, proč lidé opouštěli loď. Všichni jsme viděli videobáchorky o výsadbářích, kteří najdou pravou lásku na povrchu báječného exotického světa a rozhodnou se raději zůstat, než se vrátit na loď, když přistávají sběrné čluny, ale to jsou všechno fantazie. Domorodé ženy, byť se vzhledem blíží lidským tvarům, zůstávají nicméně cizí. Já si myslím, že ve skutečnosti se výsadbáři skoro vždycky snaží vrátit se na loď, pokud nezahynou nebo nejsou zajati domorodci. Ale to, co se stalo Řehořovi, nebyla pouhá nehoda, obyčejné neštěstí. Bylo to mnohem víc a nedokážete tomu porozumět, dokud nepochopíte podstatu výsadbářského snu a skutečný význam mýtu o Zemi a Domově. Můžete rozpoznat, že skutečný důvod, proč lidé sestupují do gravitačních studní pokaždé, když světloď prolétá soustavou, nemá nic společného se vzorky a údaji, které odtud přinášejí. Všechn ten materiál, o kterém se píše do úředních hlášení, je jen výmluva, pouhá záminka.

Je pravda, že jsme se občas dozvěděli něco užitečného při průzkumu planet - naše biotechnika

příležitostně zaznamenala významný pokrok při objevu nějakého nového genetického systému - ale to je jen něco navíc, ne základní důvod. Půvab planet je v nás uložen hlouběji a důvěrněji, než všední praktické důvody. Tkvělo to v tom, co skutečně *jsme*, v kořenech našeho bytí. Naše zvyky a způsoby, naše ideály a způsob myšlení, to všechno bylo produktem života na lodích. Jenže jsme obývali světolodi teprve dvě stě generací. Naši předkové obývali planetu po *dvacet tisíc* generací. Řehoř měl pravdu. Ten proces je návratem k našim kořenům, znovuzískáváním našeho pravého já. Možná právě teď vypadám jako obluda, ale jsem unikátní *lidská* obluda, taková, jako byli naši předkové, v dobách, kdy byli nevinnými lovci a sběrači jako dnes Kyboriáni - a těmi byli stokrát déle než lidmi rozvíjejícími technický pokrok v rámci planety, včetně období života na světolodích. Lidé, kteří se hlásili k výsadkářům, tam nešli dobrovolně jen kvůli nebezpečí, avšak potřebné *práci*. Řehoř a já jsme se pustili do pátrání, které nás zavedlo do hlubin našeho vnitřního bytí; putování za objevem skutečného významu toho, co znamená být člověkem.

Možná jsme byli blázni, ale já si to *nemyslím*. Ani po tom, co se stalo s Řehořem, ani po tom, co všechno se stalo, stejně si to nemyslím. Zpočátku to tam dole bylo těžké. Trénink nedokáže člověka skutečně připravit na život a práci v trojnásobné gravitaci. Technici přestavěli naše těla a přeladili naše biochemické pochody, takže jsme byli fyzicky přizpůsobeni místním podmínkám, ale nedokázali přeladit naše reflexy a návyky. To jsme měli udělat sami, až se dostaneme dál. Každý *začíná* nemotorně a hloupě a bez ohledu na to, jak tvrdě jsme trénovali a jak moc se snažíme, *zůstáváme* nemotorní a pomalí po celé měsíce. Jedním z důvodů, proč výsadkáři tak neúprosně útočí na plány prací, je, podle mého názoru, že sama snaha jejich mysli přizpůsobit se během prvních měsíců, je nad jejich síly.

Po třech nebo čtyřech měsících se všechny ty věci, na které jsem se těšil, když jsem se poprvé přihlásil k výsadkářům - slunné modré oblohy a větry s deštěm, oceány a horstva, humanoidní obyvatelé planet, spousty hmyzu a všechny květy lesů - všechno se stávalo právě tak magické a fascinující, jak jsem si to představoval. Sny plné nadějí, které se změnily v noční můry, se pomalu vracely do původní formy. Moje vypůjčené tělo už přestávalo vypadat jako vězení a měnilo se ve vynikající nástroj osobní potřeby.

S Řehořem to bylo stejné, možná lepší. Nastal den, kdy mi řekl: „Stálo to za to. Skutečně to stálo za to. Tohle je *přirozený* život - jediný správný život, jaký existuje. Až se budeme vracet, poznáme, že doba, kdy jsme se dotýkali půdy, byla dobou, kdy jsme byli skutečně tím, co jsme.“

„Ano,“ řekl jsem. „Poznáme to.“ A myslel jsem to doopravdy.

Postupně se šikovnější z našeho výsadku začali učit půl tuctu místních jazyků a spřátelili se téměř se všemi místními kmeny. Domorodci zase zjistili, že nejsme bohové ani ďáblové, nýbrž obyčejní slušní lidé, se kterými se dá něco popít a povykládat si u ohně. Kyboriánci nebyli pokrokoví. Nikdy se nesnažili získat vynálezy, kterými jsme chtěli změnit jejich životní styl, a jejich zájem o nás byl vyvolán jen naší odlišností, podobně jako náš zájem o ně. Velice dobře jsme s nimi vycházeli. Kmeny, se kterými jsme navázali styky, se skládaly většinou z prostých lidí podobných našim předkům - inteligentní humanoidi, kteří se vyvinuli v subtropických stepních oblastech. Někteří z nich se však vrátili na okraje deštných pralesů tvořících obrovský pás napříč kontinentem, na němž jsme přistáli. Ti uctívali hluboký, neobydlený vnitřek pralesa jako temné, magické srdce svého světa a jejich kolektivní obrazotvornost ho zalidnila všemi možnými podivnostmi, přirozenými i nadpřirozenými. Báchorky, které si vyprávěly o nitra pralesa, byly ty nejdivočejší a nejčarovější ze všech kyboriánských fantazií.

Nevím přesně, kdy jsem se rozhodl, že mě můj osobní zájem, který jsem hodlal naplnit, až běžná práce skončí, povede do srdce *pralesa*. Možná jsem to měl někde v podvědomí už dávno. Víím, že když jsem se poprvé zmínil o této možnosti, Řehoř ji přijal s bezprostřední odezvou. Bez dlouhých řečí jsme se shodli, od té chvíle byl náš úmysl společný a plány jsme kuli dohromady, zabudovávali své touhy do snu a vzájemně si dodávali odvahy.

Uvědomili jsme si, že budeme potřebovat pomoc domorodců. Ti měli určité znalosti podmínek, kterým jsme měli čelit. Také věděli jak zdolat každodenní úkol získání potravy a zůstat zdraví. Nemohli jsme předvídat všechny dílčí *problémy*. Byli jsme sice imunní vůči všem místním virům, protože kyboriánský genetický systém je neslučitelný s naší DNA, nicméně jsme museli být opatrní. Mohli jsme jíst většinu místních potravin, protože naše bílkoviny sestávaly ze

stejných aminokyselin jako kyboriánské a většina jednoduchých chemických sloučenin v našich tělech byla stejná jako jejich; ale z týchž důvodů nás mohlo otrávit mnoho věcí, které byly jedovaté pro ně. Právě tak jsme se mohli stát potravou pro místní jednobuněčné i vícebuněčné parazity.

„Nebude snadné získat právě tu pomoc, kterou potřebujeme,“ upozornil jsem Řehoře. „Nemůžeme si najmout průvodce a nosiče, protože domorodci nevědí, co je výzkum a pojem zaměstnání je jim cizí. Musíme vymyslet nějaký způsob, jak se dát dohromady s takovými, kteří chtějí jít do pralesa z vlastních důvodů.“

„To by šlo,“ ujistil mě. „Musíme najít společnou řeč s místními šamany. Nemělo by to být těžké.“

Měl pravdu. Kyboriánci se v něčem velice liší od lidí, v jiných ohledech jsou nám zase až tajuplně podobní. Mají tři pohlaví, z nichž jedno je „ženské“ vzhledem k jednomu z druhých dvou a „mužské“ vzhledem ke zbývajícím. Jejich manželské vztahy tedy vytvářejí trojice, násobky tří nebo otevřené řetězce, nikoli pouhé páry. V každé rodině jsou někteří z rodičů matkami jistých dětí a otci ostatních. Pohlavní orgány jsou sdružené s ústy místo s vyměšovacími ústrojími: jazyk slouží zároveň jako orgán k oplodnění, děloha je váček umístěný na horním okraji plicní dutiny a dolní čelist je volná jako u krajty, čímž je usnadněn porod.

Jejich hlavy mají frontálně umístěné oči, na rukou mají palce stavitelné proti ostatním prstům a k tomu dobré silné nohy. Jako je jejich tělesné uspořádání dáno logikou jejich situace, právě tak jsou dány i základní ideje a víra. Způsob uvažování je podobný našemu. Jejich náboženství a víra v kouzla je silnější než u našich předků.

Setkání mozků lze zařídit daleko jednodušeji než jakýkoli jiný způsob osobního kontaktu. Ty kyboriánské kmeny, s nimiž jsme se spojili, byly velmi odlišné v podrobnostech své víry v nadpřirozeno, ale všechny měly specializované mudrce na každý druh duševní péče o svěřený kmen a všichni ti specialisté vybírali, kdy a kdo má být zasvěcen do určitých tajemství jejich rozmanitých učeních.

Řehoř zjistil, že u jednoho z lesních kmenů je zvykem, že v určité kritické fázi studia adeptů na mudrce musejí putovat do hloubi lesa v doprovodu svých učitelů. Tam jsou jim sdělována tajemství dávných šamanů. Šance stihnout toto předávám magické moci, konané velmi zřídka, nastala přesně v pravou chvíli.

„Adepti se vrací zpátky sami,“ řekl mi. „Učitele nechávají v lese. Pokud jsem tomu porozuměl, starci se zde připojují ke 'společnosti starších'. Předpokládám, že to znamená něco jako 'jít do nebe'. V podrobnostech je to až nepochopitelně nejasné, ale znělo to tak, že to zahrnuje extázi i nesmrtelnost. Je to odměna za služby, které prokázali svým lidem, předkům a bohům. Putování do lesa je volená a svatá záležitost, nezasvěceným *zakázaná*, ale myslím, že nám dovolí, abychom se k nim přidali. Tím, že nepatříme do žádné z jejich kategorií, nevztahuje se na nás žádné jejich tabu.“

Co se týče naší imunity k místním tabu, měl Řehoř pravdu. Když jsme se poprvé místnímu mudrci zmíli o našem zájmu, nezvedl ruce hrůzou. Když jsme se ho pak zeptali *přímo*, *zda* bychom se mohli připojit k jejich společnosti, jeho jediná výhrada byla, abychom se zapřísáhli nevyprávět nikomu z jiného kmene, co jsme viděli. Současně vyjádřil názor, že by to mohla být dobrá věc pro 'muže z hvězd a impotentními jazyky' (tak nám tady říkali, přesněji to přeložit nedovedu) navštívit domněle nesmrtelné starší. Starší budou mít možnost použít dávnou moudrost, aby si o nás udělali přesnější úsudek. Mám podezření, že v tom bylo také trochu mezikmenové žárlivosti - naši hostitelé budou moci svým sousedům vyprávět, že lidé z hvězd zatoužili vyjádřit svou úctu *právě jejich* předkům před všemi ostatními idoly a fetiši.

Svým přátelům výsadbářům jsme moc nevyprávěli o tom, co hodláme udělat. Naše expedice byla řídká roztroušena po celém území a ostatní byli buď zabráněni do svých osobních projektů, nebo okouzleni sami sebou. Pouze jsme ohlásili, že jdeme do pralesa a prohodili jsme cosi o sběru dat a vzorků. Ostatní se moc nevyptávali, nejspíš proto, že jejich vlastní výmluvy byly podobně průhledné.

Když jsme konečně vyrazili, bylo nás šest. Jeden velmi starý šaman, ten, kterého jsme žádali o povolení, tři jeho učedníci a my dva. Patrně tu bylo zvykem *začínat* v trojicích - *po* jednom od každého pohlaví - ale

nebezpečí života postupně redukovalo triádu na dva nebo jednoho člena, který přicházel k povinnému zasvěcování. Jeden z původních partnerů starého kouzelníka zemřel při epidemii, druhý byl zabit v místní válce. Když jsme se trochu lépe seznámili, svěřil nám starý šaman, že jeho učedníci nejsou ještě dost připraveni převzít jeho funkci, ale že je bere nyní s sebou, protože by bylo pro kmen strašné neštěstí, kdyby zemřel bez nástupců.

V té době jsem měl jen neurčitý dojem, jak vlastně vypadá náboženství tohoto kmene a s ním spojené magické praktiky. Zvykl jsem si na takové věci pohlížet s jistou rezervou, jako by šlo o data určená k uchování a nic víc. Věděl jsem, že mají zvláštní úctu ke květům a za své prvotní předky považují božské květy. Možná to zní výstředně, ale podle jejich pravidel to bylo jaksi záhadně možné. Všechny jazyky kyborských lesních kmenů mají pojmy pro 'květy', které se úzce vážou s výrazy pro 'ústa', což dává smysl vzhledem k jejich anatomii. Květy jsou rozmnožovací orgány rostlin a ústa jsou rozmnožovací orgány Kyboriánců.

Každá kyborská rostlina má tři různé druhy květů odpovídajících téměř univerzálnímu vzorci trojphlavního rodičovství. Každý z nich má jazykovitou 'bliznu', přijímající 'pyl' a zároveň produkující svůj vlastní druh 'pylu'. Každý květ, když se zrnem v plod, vydá v *příští* generaci květy jednoho ze zbylých dvou typů. Pro prosté lesní domorodce zní dost přijatelně v termínech obrazotvornosti - jakkoli to je nesmyslné z hlediska genetiky - že všechny existující druhy, včetně jejich vlastního, byly zrozeny z nějaké magické rostliny. Venku na prériích, kde trávy byly opylovány větrem a kvetoucích rostlin bylo velice málo, měli domorodci sklony spíš považovat za své předky mýtické chiméry, jejichž různé druhy popisovali jako lovce nebo dravce, ale v lese plném květů viděli věci jinak. Vzhledem k víře, že jejich předci vzešli z magické květiny, zdálo se být logické, že s květy spojují také nesmrtelnost. Takže jsem nebyl nijak zvlášť překvapen nebo zaujat zjištěním, že naše výprava znamenala pro mé společníky pouf na místo, kde roste zvláštní druh magických květů. Jméno té rostliny bylo složité, nejvíc se asi blížilo slovu, kterým Kyboriánci označují koitus, tedy obsahovalo současně fyzické spojení a rozkoš z orgasmu, jakož i pokračování života.

„Myslíš si, že je to skutečně květ nějakého druhu?“ zeptal jsem se Řehoře, aby bylo mezi námi úplně jasno. „Hádám, že to bude skutečně květ *nějakého druhu*,“ odpověděl, „který pověry domorodců zahalily všemi přívlastky magické důležitosti a léčivých schopností, ačkoli to nejspíš bude úplně obyčejný květ s malou nebo bezvýznamnou hodnotou. Víš přece, jak to bývá.“ Tehdy byl však příliš úzkostlivě

realistický. Jindy míval nálady přístupnější romantickým představám. „Jaká by to byla rána,“ řekl jednou, „kdybychom opravdu přinesli kámen mudrců ve formě nějakého cizího květu: drogu, která vyvolá jakoby sexuální extázi a udělá člověka nesmrtelným. Je to tragédie, že naši biotechnologové, pn všem svým umění nikdy nenašli pořádnou cestu k prodloužení lidského života.“

Byl jsem dost pohotový, abych se zapojil do hry. To by byly dva zázraky najednou,“ poznamenal jsem. „Ještě musíš počítat s tím, že ta věc působí na lidi stejně jako na své milované děti této planety. Jen je škoda, že její dary jako by byly rezervovány jen pro nejmoudřejší z moudrých. Jak to vypadá, obyčejní lidé se musí spokojit s tím, že žijí život, který je ošklivý, krutý a krátký - a dva ze tří moudrých hynou dříve, než mohou inkasovat svou odměnu. Jestli přineseme zpátky do lodi něco podobného, můžeš vsadit své nohy, že to bude kooptováno do Vrchního Velem. To znamená, že lidé jako ty a já z toho nebudou mít žádný prospěch.“

„Najít něco takového by z nás udělalo hrdiny,“ řekl Řehoř zasněně. „To bychom byli ve Vrchním Velení přes noc. A proč by to mělo být nemožné? Víš ty, kolik léků používaných na lodi má původ ve vedlejších produktech rostlin na Staré Zemi?“

„Já vím, jak málo jich pochází ze vzorků objevených starověkými výsadbán,“ provedl jsem protiútok. „Pravděpodobně méně než deset. Náš organismus je stále ještě příliš závislý na typu genů pocházejících ze Země. *Tahle* rostlina může vypadat třeba jako lilie, ale je nám skrz naskrz cizí.“

Ukázal jsem na okolní kroviny, jejichž květy opravdu vypadaly jako lilie. Byly každým coulem nádherné, jak podle lidských měřítek, tak podle vkusu zdejších obyvatel.

„Přál bych si, abys to dokázal vysvětlit zdejšímu kousavému a štipavému hmyzu,“ postěžoval si Řehoř. „Snaží se používat mou krev k levnému stravování a jeho štipance mě bolí daleko víc než naše společníky.“

„Ničit a škodit je vždycky snadnější než budovat,“ utěšil jsem ho.

Během prvních dnů naší cesty jsem si ještě mohl z jeho problému dělat legraci, ale když jsme pronikli hlouběji do lesa, začínalo být stále patrnější, že Řehoř má vážné starosti. Les byl plný hmyzu a mnohé druhy sály naši krev. Třebaže mohli najít daleko víc potravy na lesních zvířatech, produkty rozkladu lidské krve pro ně nebyly úplně bez užitku, natož jedovaté. V každém případě je jejich instinkty nutily napadat všechno, co mělo vhodnou velikost. Když nás naši biotechnici upravovali pro pobyt na povrchu planety, dali nám pokožku, která byla barvou i texturou podobná pleti místních obyvatel, takže nás hmyz napadal stejně často jako domorodce. Pro mne byly štipance pouhou nepříjemností, ale na Řehoře měly daleko horší vliv. Zpočátku Řehořova reakce vypadala alergicky a také dost dobře reagovala na naše běžné léky proti alergii, ale tím celá záležitost nekončila. Stále častěji míval záchvaty s horečkou a následným vyčerpáním. Léky, které jsme nesli s sebou, čelily dost slušně příznakům, ale neměly dostatečný účinek proti základní pffčinně, a tak Řehoř postupně slábl. Když jsem o něj začal mít starost, pokusil jsem se u našich průvodců zjistit, jak daleko ještě musíme jít, než dosáhneme cíle, a kolik dní to bude trvat, než se vrátíme na území kmene. Jenže početní znalosti domorodců byly velice kusé. Uměli počítat jen: jeden - dva - tři - několik - moc. Rozdíl mezi několika a moc se měnil podle okolností. Hned z počátku jsem zjistil, že ujištění starce, že máme před sebou „krátkou“ cestu a že se vrátíme za „pár“ dní, je míněno jako názor, že si s tůn nedělají starosti, ale vyšlo najevo, že to je právě jedna z okolností, kdy „krátký“ a „pár“ pokrývají daleko širší rozsah, než je obvyklé. Bohužel čím dál jsme byli, tím rychleji se Řehořovo zdraví horšilo. Domníval jsem se, že některý hmyz vnesl do jeho krevního oběhu nějaký místní ekvivalent maiarického parazita, který sice nebyl schopen v cizích buňkách dovršit svůj životní cyklus, přesto však dokázal získat dostatečnou výživu pro své rozmnožovací tkáně. Snad mdlil být i neškodný, pokud se nedostal do cizího prostředí a snad toxiny, které produkoval, byly pouze náhodné vedlejší produkty jeho neobvyklé diety, ale Řehoř viditelně trpěl a naše lékárna neobsahovala prostředky k zneškodnění jednotlivých jedů. Ptal jsem se mudrce, zda by neměl prostředky ke zdolání Řehořovy nemoci, ale všechno, s čím dokázal přijít, byl ohavně páchnoucí dryák, jímž pomazal pacientovo čelo a břicho a k tomu rituální tanec. Ten tanec byl dost elegantní, natáčel jsem ho (povinně), ale mému společníkovi to v nejmenším nepomohlo.

Volal jsem ostatním z expedice a vysvětlil jim, že máme potíže, jenže celá naše výprava neměla jediné letadlo ani nic podobného. Vozidla, která jsme měli, nebyla naprosto vhodná k projetí lesním podrostem. Rady, které jsem dostal, zněly podle očekávání. Okamžitě zanechat další cesty a vrátit se po vlastní stopě. Když jsem se starému šamanovi zmínil, že bychom se mohli vrátit, zafrkal nosem. To nebylo urážlivé gesto, jen něco jako naše pokrčení ramen. Bylo z toho však jasné, že pokud se k návratu rozhodnu, musíme jít s Řehořem sami. On měl svaté poslání ke svému vlastnímu naplnění a nic ho nedokázalo přimět, aby se toho zřekl. Jeho hledisko jsem dovedl pochopit. Mladí adepti byli velice ochotní. Ponesou Řehoře, když je na chůzi příliš slabý - a opravdu s pozoruhodnou rychlostí a zručností vyrobili nosítka - ale chtěli ho nést pouze jedním směrem. Kupředu, ke svému vlastnímu cíli. Bylo jasné, že ho nedokážu dopravit zpátky sám. Doufal jsem, že má dost tělesné odolnosti, aby dokázal přežít a trochu se vzpamatovat z otravy, když se nebude muset vyčerpávat chůzí. Takže jsme šli dál.

V mých starostech mi nemohlo pomoci ani to, jak nádherný byl les. Nebylo tu zase tak moc zvláštních květů, protože rejstřík jejich tvarů a barev se příliš nelišil od květů, které jsem pěstoval na lodi, ale jejich doslova hýnný zmatek byl něčím dokonale cizím přísnému řádu lodního života. Lodní ekologie je pod kontrolou, pod přísným dohledem člověka, zatímco kyboriánská divočina si dělá co chce. Kyboriánci nejsou zemědělci a jejich řízem ekologie je v naprostých počátcích. Jejich chování a způsob života ovlivňují prostředí lesních okrajů a stepí, protože to je jejich původní domov. V hlubokém lese jsou však úplně cizinci, pohybují se krajinou, ke které nemají žádný vztah a jejíž nadvládě se musejí podřídít. Řehoř a já jsme byli ve stejné situaci: i my jsme se museli podřídít hrozně a krásně nadvládě květů pralesa.

Vzduch v lese byl hustý, teplý, vlhký a plný vůní. Stromy byly desetkrát vyšší než člověk, dokonce i člověk s nohama. Všechny měly květy a liány a popínavé rostliny, jež si půjčovaly jejich větve jako oporu, mísily své vlastní květy s jejich, takže nízká vegetace rostla v prostorech, kde bylo sluneční světlo filtrováno vrchními vrstvami. Stejně i parazitující rostliny rostly ve stínu korun a obrovských kmenů nejstarších stromů, na nichž pučela malá poupata. A nebyly to právě květy, co bylo nejbarevnější - jejich opylovači byli často mnohem okázalejší. Byli to malí ptáčci s pestrým peřím a rychle kmitajícími křídly a nespočetné roje hmyzu, jehož

průsvitná křídélka se duhově leskla v paprscích slunce.

Některé květy měly důmyslné mimikry. V ekosféře, která zrodila *nás*, bylo běžné, že neškodné a požírané druhy hmyzu se tvářily, jako by měly žihadlo nebo byly jedovaté - k odstrašení případného nepřítele, ale kyborská ekosféra je vyvážená jinak. Místní les je mnohem bohatší na hmyzožravé rostliny než kterýkoli les Země a jsou to rostliny, které spíše než hmyz používají klamavé mimikry. Našel jsem radu druhů kvetoucích rostlin, které vypadaly, že poskytnou hmyzu nektar, zatímco jejich blizny fungovaly jako pasti. Lapaly hmyzího návštěvníka tak, že se blizna kolem něj obtočila, pak se mu do těla zabodly prašníky a vysály z něj živiny.

V lese jsem viděl velmi málo větších živočichů, hlavně proto, že většina z nich žila nočním životem. Byla to stvoření podobná lemurům, která skákala z větve na větev, vřeštěla a cvrlikala. Občas jsme zahlédli triády býložravců střední velikosti, asi jako menší jelen, se skvrnitou srstí kvůli maskování, obvykle v doprovodu celého vrhu mláďat. Jednou nebo dvakrát jsme uviděli šelmy odpovídající velkým kočkám Země, ale ty se ve dne obvykle zdržovaly na stromech. V noci jsme občas slyšeli jejich řev, ale nikdy se k nám nepřiblížily. Šaman je prý zastrašoval silou svých amuletů, ale já si myslím, že věděly o něčem lepším než zaútočit na skupinu ozbrojených mužů.

Všichni učedníci si nesli luky a šípy a uměli s nimi dobře zacházet. Nikdy je nepotřebovali pro obranu, jen jimi někdy lovili na zemi hnízdící druhy ptáků. Já i Řehoř jsme s nimi pojídali jídla, která připravovali. Maso těchto ptáků plně odpovídalo požadavkům naší výživy, pokud jsme ho doplnili dietními přílohami. Nemělo sice zvlášť dobrou chuť, ale když žijete v drsných podmínkách, brzo začnete považovat jídlo za čistě účelovou záležitost bez estetických požadavků. Všechno to mohlo být báječné, nebýt štípanců a Řehořovy nemoci. Vypadal trochu lépe, když nemusel šlapat, ale bylo to jen dočasné. Dával jsem mu hodně pít, abych ho uchránil dehydratace. V lese nebyla nouze o vodu a naše sterilizační souprava znamenala velkou výhodu pro nás i pro domorodce. Jenže pak najednou v sobě nedokázal udržet tuhou stravu, jeho nesnáze rostly a rychle ztrácel na váze. Aby bylo všechno ještě horší, také stařec začal projevovat známky vyčerpání a to byl z nás jediný, kdo věděl, kam jdeme.

„Všechno je v pořádku,“ odpověděl, když jsem se pokoušel zjistit, co s námi bude, když se jeho nemoc zhorší. „Brzo dojdeme k předkům. Brzo budu jedním z nich. Konec všech nemocí, konec všech bolestí. Všechna je v pořádku.“

Mluvil jsem jeho jazykem poměrně dobře, ale jazyk sám omezoval možnosti rozhovoru. Prostě neobsahoval slova k sestavení otázky, kterou jsem chtěl položit, a starý šaman nechtěl nebo nemohl vynaložit dostatečně velké úsilí k vysvětlování. Nemělo smysl to zkoušet ani u členů triády: těšili se na své zasvěcení do mystérií, ale neměli nejmenší ponětí, co je čeká.

V době, kdy jsme dosáhli místa určení, se starec sotva držel na nohou, Řehoř byl stěží na živu a mně už také nebylo nejlépe. A v takovémhle stavu jsme museli začít šplhat na dlouhý, srázný horský svah a pak sestupovat do kráteru. Mně dal ten svah hodně zabrat a starý kouzelník ho ledva zvládl. Kráter byl nejspíš sopečného původu, ale sopka už musela být vyhaslá miliony let. Tady nahoře byl vzduch o něco chladnější a les byl řidší, protože tu byla sušší půda.

Uvnitř kráteru jsme našli ty květy, o nichž se domorodci domnívají, že z nich pocházejí, a jejichž zásluhou mohou získat moudrost a blaho.

Nebyl to chrám a nebyla to zahrada. Všechno rostlo volně tam, kam náhodou dopadlo semeno a našlo vhodné podmínky k životu. Lidé jako my by zkusili shromáždit semena a vysadit je do hájků, ale Kyboriánci do jejich růstu nijak nezasahovali.

Stromy-předkové byly rozptýleny po kráteru, i když to nebyly, v přesném smyslu slova, všechno 'předkové'. První zástupci toho druhu, které jsem viděl, nepatřili mezi zasvěcené, ale měl jsem dostatečnou představivost, abych si uvědomil, že když jsem viděl jeden, viděl jsem všechny.

Pomyslel jsem si, že stromy s posvátnými květy byly prostě jen nejspěšnější z místních dravých rostlin - určitě byly největší. Jejich květy možná začínaly svůj vývoj jako mimikrické, stejně jako většina jejich druhů, ale asi brzy přešly k výnosnějšímu způsobu (v terminologii tržního zabi-jáctví přirozeného výběru), když daly přednost hrubé síle před lstivým důvtipem.

Pokud byly květy stromů-předků zavřené, vypadaly nevtrápně jemné, ale vyrůstaly z hadovitých stopek, které se mohly bleskurychle snést z výšky až k zemi a když se pak květy otevřely, což dovedly s pozoruhodnou rychlostí, vynořily se silné blizny. Ty měly dostatek síly, aby mohly chytit a udržet většinu lesních zvířat, včetně jelenovitých přežvýkavců.

Vysoko ve větvích prvního stromu-předka, napůl zahaleno diskrétním listovým, viselo půl tuctu zvířecích druhů, jaké jsem ještě neviděl, a navíc jelen a párek lemurovitých. Každý z nich musel být vytažen do koruny a podržen nějaký čas, než byl stráven a vyprázdněn. Z některých už zbývalo sotva víc než slupka. Několik kostí roztroušených v humusu pod stromem připomínalo, že ostatky mnoha dalších zde již skončily - ne však v nedávné době. Většina zajatců stromu - napočítal jsem jich jedenáct, přičemž jeden nebo dva menší kusy se mohly ještě skrývat ve vyšších větvích - byly stále živé. Nejprve jsem nemohl pochopit, proč jich strom nechává tolik naživu. Tento způsob mi zpočátku připomínal pavouky, kteří svou kořist těsně omotají vláknem a vstříknou do ní trávicí šťávu. Ty pak rozloží obsah těla na kapalinu, kterou lze vysát. Ale to byla chybná analogie. Vztahy mezi stromy a jejich kořistí byly mnohem složitější. Rychle jsem si uvědomil, že stromy své zajatce ve skutečnosti *krmí* nějakým nektarem, částečně proto, aby zůstali živí, částečně proto, aby podpořily tvorbu krve, kterou prašníci zabodnutými do těl zase odsávají. Byla to spíš domestikace, než pomalé zabíjení, něco jako když chováte krávy na mléko. Nikdy jsem nepozoroval, že by masožravé květy zacházely se svou hmyzí kořistí takovým způsobem, ale to byla jen má vlastní nepozornost. Na zpáteční cestě, navzdory svému zhoršujícímu se zdraví, jsem si potvrdil, že to byl běžný postup, který stromy-předkové jen rozšířily o další krok. Teď už jsem přesně věděl, co sem přišel starý kouzelník hledat a co hodlá dělat. Dřív, než jsem přišel ke *skutečnému* stromu-předkovi, byl jsem zcela pnpřave na to, co uvidím.

Někteří z kmenových mudrců byli stále živi a důmyslným metabolismem stromů byli udržováni při životě mnohem déle, než by dokázali žít bez jejich pomoci. Žili v jakýchsi trnitých koších vysoko nad zemí, tělo prostoupeno stovkami upířích výhonků, ale žili bez potíží a v pohodlí a zachovávali si schopnost myslet, snít a rozmlouvat se svými sousedy. Nepochybně také umírali, stejně jako ostatní jejich druhu, jako ostatní oběti stromů. Pokud však zůstávali naživu, měla jejich existence lotofágů svou zajímavou stránku a účel. Na některých stromech byli jen dva nebo tři starci, ale převážně se vyskytovala větší shromáždění. Mudrci si zřejmě vybírali stromy, kterým se svěří, aby měli slušné blízké sousedy, a ti, kteří byli ve větvích jednoho z nich, měli vždycky dost blízko aspoň k jednomu sousednímu stromu, aby si mohli povídat s jeho obyvateli. Domnívám se, i když si tím nemohu být jist, že se tímto způsobem mohou domluvit z jednoho konce tohoto podivného společenství na druhý.

V první chvíli, než jsem si uvědomil, o co jde, to vypadalo mírně absurdně. Nedokázal jsem v tom postihnout biologický smysl; prostě to nevypadalo pro strom ekonomicky -pojídat svou kořist a zároveň se nechat pojídat svou kořistí.

My vyžívujeme svá pole a své tkáňové kultury velice starostlivě, protože můžeme zase pojídat jejich daleko lepší produkty. Polní a živočišné hospodářství umožnilo našim předkům první ze dvou velkých skoků vpřed - vlastně založilo pokrok a směřovalo jejich stopy na cestu ke hvězdám. Ale nežijíme je produkty našich vlastních těl, to by uzavřelo koloběh živin do velice malého okruhu.

Časem jsem v tom začínal nacházet smysl. Všechno jsem to vysvětlil Řehořovi, v době, kdy byl schopen mi věnovat pozornost.

„Stromy-předkové skutečně požírají své zajatce, po troškách,“ řekl jsem mu. „Odhazují zbytky, když už všechno využily. Ale má to vliv na věk stromů, na jejich délku života. Nevím, jak staré jsou jednotlivé stromy, ale domnívám se, že přežívají domorodce s násobkem dvě stě až tři sta. To dává dokonale smysl tomu, proč doplňují svou výživu tímto způsobem. Ovšemže mají kromě toho normální fotosyntézu. Energetická bilance může být výstřední, ale tohle je zisk procesu kojení zajatců nektarem, což je drží pnpř životě v omezené volnosti a dodává stromům všechny výživné prvky, které si nemohou vytvořit samy. Označil bych to za symbiózu, ale žádné takto polapené zvíře z toho nemá výhodu - s výjimkou domorodců. Vyvinulo se to jako čistý, obyčejný parazitismus, ale v případě rozumných humanoidů je to způsob, jak za parazitování platit. Není to jen *delší* život, je to život s větším množstvím využitelného času. Zisk času nemá žádný smysl pro nikoho kromě myslící bytosti a *žádná* myslící bytost jím nepohrdne.“

Ted', když jsme už necestovali, se Řehoř trochu sebral a byl schopen projevit nadšený zájem o stromy.

„Je to určitá ironie,“ uvažoval uznale, „že zatímco kyborští humanoidi nevyvinuli zemědělství a chov zvířat - a nejspíš to nikdy neudělají - geniální květy jejich lesa chytře využily vrtochu přírodního výběru a ochočily si humanoidy.“

Stromy pečovaly o své zajatce velice pěkně. Nektar byl jistě víc, než jen nezbytnou potravou. Blizny a stonky obklopující zajaté tvory končily obrovskými, krvavě rudými trny, které chránily vězně před útoky dravců a mrchožroutů.

„Všechno by bylo jinak,“ řekl jsem Řehořovi, „kdyby byli domorodci orientovaní na pokrok jako my. Pak by začali dávno uvažovat o nektaru jako o žádoucím produktu, začali by kultivovat stromy, krmit je zvířaty, vybírat nejúrodnější, využívat šťávu jako všelék k prodloužení života podle svých potřeb. Ale oni nejsou pokrokoví; přijímají přírodu takovou, jaká je a obětují sami sebe, místo aby ji lámali a ohýbali podle své vůle. Stařešinové kmene jsou tedy dobrovolnými lidskými oběťmi, opatrované domorodci i stromy s péčí a úctou.“

Naše diskuse o stromech pokaždé začínaly podobně neosobně, ale už jsme oba dobře věděli, co děláme, a proč nemůžeme zůstat tak docela neutrální.

Mytologie domorodců bezesporu přeháněla: chytré květy magických stromů nemohou poskytnout nesmrtelnost, a euforie, kterou obdarují své oběti, něm pravděpodobně extází. Nemohu ovšem čestně tvrdit, že vím, *jaká* je extáze pro

troj Pohlavní Kyboriánce, jejichž jazyky fungují zároveň jako sexuální orgány. Ke kmenovým ideám však patří názor, že magické božské květy svým uctíváním něco nabízejí - daleko víc, než nabídky kterékoli posvátné idoly *našim* předkům.

Stromy konzumují své zajatce pomalu a postupně. Hlavy a trupy zůstávají nejdéle nedotčeny, údy však zakrňují brzo po zajetí a jsou postupně absorbovány. Model této proměny byl pravděpodobně spojen s faktem, že vězně bez rukou a bez nohou lze snadněji udržet v zajetí, a že pokračování života závisí na nepoškození mozku. Z hlediska inteligentních zajatců to byl jedinečně vhodný systém, ochrana mysli při pozvolném snižování rušivých vlivů těla. Následkem tohoto přednostního konzumování končetin byla většina předků zavěšených na stromech skutečně beznohá. Řehořovi i mně to nevyhnutelně připomínalo naše vlastní těla. Ta normální těla, která jsme museli dočasně oželeť při naší adaptaci na výsadek.

Nechtěl jsem se vměšovat do záležitostí, které tu měl starý šaman a jeho žáci s praotci svého kmene, takže zatímco si oni šli po svém, sedl jsem si s Řehořem stranou, abychom si probrali poslední články tajemství, do nichž jsem byl tak nečekaně zasvěcen.

„Ty stromy jsou opravdu překrásné, Řehoři,“ řekl jsem mu. „Strašné, jistě, ale tak hrůzyplně *vznešené* ve svém vzhledu, že dokonce i ta hrůznost je svým způsobem krásná. V celém známém vesmíru něm nic podobného, až snad na něco, co uniklo naší pozornosti - ztraceno v suchých, mrtvých hlášeních dávných výsadkářů.“

„Nemusíš mě přesvědčovat,“ odpověděl mdle. „Chápu situaci.“ Bylo mu dokonale jasné, že zpáteční cestu nezvládne. Věděl, že volba, kterou má nyní udělat, je absurdně jednoduchá a nezbylo nic, co by mělo být řečeno. Zvolit smrt, nebo zkušenost, kterou před ním neměl příležitost učinit žádný jiný člověk. Věděl, že se zpátky na loď už nedostane, a jediná cesta, kterou si mohl vybrat, je odvážit se k mnohem podivnější pouti, než je naše, do nitra cizího neznáma.

Byly tu pouze dvě otázky a obě měly co dělat s problémem opuštěnosti. Nemusel jsem jít hledat starce, abych mu je položil. Přicházel ke mně sám, přesto že byl sotva schopen chůze. *Byl* to mudrc, přinejmenším podle kyboriánských měřítek, a také laskavý člověk.

„Váš přítel není jedním z nás,“ pronesl. (Vlastně použil termínu 'manželský partner', protože jeho řeč nemá jiný výraz pro přítele.) „On není dítě květů.“ To bylo konstatování faktů, nikoli odmítnutí. Jeho slova mě nezbavila naděje.

„On něm dítě květů,“ souhlasil jsem. Nebyla to správná chvíle pro diskusi o tom, že oni sami nepocházeli z těchto ani z jiných květů, spíš byli potomky lesních lemurů.

„Ale také není z préríjních kmenů, které zapoměly na květy,“ prohlásil starý muž rozvážně, „a je to moudrý člověk, svým způsobem.“

„Má mnoho moudrosti v hlavě,“ přitakal jsem. „Vaši předkové by se od něj mohli poučit. Dovolte mému příteli, aby se připojil k vašim starcům a žil s nimi v srdci jejich malého kmene. Tak se bude moci s nimi podělit o svou moudrost. Necht' ho předkové přijmou jako jednoho ze svých, jako společníka.“

Byl to nejdelší a nejnesnadnější projev, jaký jsem kdy pronesl v cizí řeči. A doufám, že nejlepší.

„Je to muž z hvězd s impotenčním jazykem,“ přisvědčil šaman, „ale není to štěpní muž. Je v něm něco...“ Ten poslední pojem byl příliš složitý, než aby se dal jednoduše přeložit. Slovo mělo význam 'lidskost', ale zároveň souznělo se slovy pro 'květ' a 'ústa' a 'trojice'. „Oznámil jsem to předkům,“ pokračoval kouzelník. „Já jsem také jen jeden místo trojice, ale přijmou mě do společnosti a tvého přítele také.“

Slovo, které přepisuji jako 'společnost', má v sobě také část významu slova 'trojice', jenže v jiném gramatickém tvaru. Podobalo se to velkorysé nabídce pomoci pro člověka, který je v koncích.

„A co já?“ položil jsem samozřejmě i svou druhou otázku. „Smím tu zůstat, pokud budu chtít?“ Řehoř, to jsem věděl, by tenhle nápad neschválil.

„Nebud' blázen,“ řekl by. „Možná nejsi stoprocentně zdrav, ale klidně můžeš dorazit k lodi. Pořád ještě můžeš žít *doopravdy*. Ať tě ani nenapadne zůstat.“

Řekl by to, jako by nezáleželo na tom, jak zoufale by si přál, abych zůstal, jak zoufale se bál osamělé budoucnosti. Namouduši jsem nevěděl, co mám udělat, když to rozhodovalo o osudu nás dvou. Ale stařec měl na věc jasný názor.

„Ty, on a já *nejsme* tn,“ prohlásil a měl na mysli *triodu*. „On není dost silný, aby odešel. Ty máš síly dost. Musíš pomoci těm mladým. Nejsou dost šikovní. Bude jim lépe, když se o ně postaráš.“

Vlastně to pro mě bylo velké uznání. A věděl jsem, že Řehoř nebude sám; bude mít kolem sebe půl tuctu živých osobností a spoustu dalších na doslech.

„Dohlédni na něj,“ řekl jsem starci. Pokusil se mi naznačit, že mi nerozumí, protože jeho řeč neznala slovo 'dohlédnout' bez spojitosti s rodičovstvím a *péčí* o děti

„Hvězdy jsou květy,“ pronesl vážně. Podle jeho světového názoru tomu tak samozřejmě bylo. „I když je jeho jazyk neplodný, jsme z jedné hvězdné rodiny.“

„To je pravda,“ potvrdil jsem.

Když jsem se starcem souhlasil, nebyla to lež. My všichni jsme dětmi pradávne supernovy. Prvky tvořící naše těla byly semenem zrozeným z úst primárního ohně. My *všichni* jsme z jedné hvězdné rodiny, maso, tělo i mysl. Opravdu v to věřím, a proto se necítím špatný za to, co jsem udělal. Nemohu vám přesně popsat, co jsem cítil, když jsme ty dva předali stromům-předkům. Květ je přijal velmi jemně a nepokusil se lapit nikoho dalšího. Mladí kouzelníci nás všechny oděli do půvabných květinových závojů a pak jsme přes hodinu zpívali a tančili. Neznal jsem slova ani kroky, ale improvizoval jsem, jak jsem nejlépe dokázal, dokud jsem nebyl prflíš unaven, abych mohl poskakovat dál.

Předkové zpívali s námi, všichni. Jejich hlasy plnily les a odrážely se od skalních stěn lemujících kráter.

Řehoř už byl potom úplně klidný; když mě trojice vyzvala k odchodu, mluvilo se mu už lépe a byl se

vším smířen. Necítil žádné bolesti, tím jsem si jist.

„Sbohem,“ volal za mnou. „Šťastnou cestu. A pozdravuj ode mne prostor.“

„Vyřídím,“ slíbil jsem. Uronil jsem nějakou tu slzu, ale jen kvůli loučení, ne ze smutku. Nebyl přece mrtev ani ztracen. Neměli jsme žádnou záruku, že všechno půjde hladce, jistě ne. Přinejmenším ho strom neodvrhl hned. Řekl jsem si, že když mu mohl sát krev místní hmyz, může to dělat i strom. Také jsem si řekl, že ať se stane cokoli, určitě na tom něm hůř nahoře ve větvích, než kdyby byl pohrben v mělké lesní půdě. A všechno to byla pravda.

Nedovedu ani zhruba odhadnout, jak dlouho může přežít, jestli je stále ještě živ. Podle starců to nemohu posoudit, vzhledem k jejich primitivnímu početnímu systému. Ale to je jedna z věcí, které by je Řehoř mohl naučit, pokud bude

všechno fungovat. Jsem si ovšem jist, že aspoň někteří starci žijí jako hosté stromů třikrát až čtyřikrát déle, než je jejich přirozená délka života. Je to dost, aby se naučili aritmetiku ' a ještě něco navíc. Časem by je Řehoř mohl proškolit v chemii, fyzice, kosmologii - v čemkoli, co bude jejich rozvíjející se myšlení schopno přijmout. Neříkám, že zaručeně přesvědčí domorodce, aby se dali cestou pokroku, ale budou mít šanci se rozhodnout. I když se Kyboriánci nedostanou až ke stavbě světolodí, je tu velká naděje, že květy, od kterých se začal odvíjet řetěz událostí, budou právě ty květy, které přijaly Řehoře a budou ho živit po dobu jeho druhého života. Je to lepší osud, než čeká mě jinde, v našem útulném kosmickém prostoru.

Bude platit za život dobrou červenou krví, ale bude mít naději, že je to přijatelná cena a že nás všechny může přežít. Má šanci přidat svou moudrost - *naši* moudrost - k tradičnímu učení jednoho z kyborských kmenů. Řehoř už není člověk, teď je *předek*. Ať už má impotentní jazyk nebo ne, má přfle-žitost změnit historii a osud lidu, který nás přijal přátelsky. Možná nebudou chtít poslouchat, možná nebudou chtít rozumět, ale pořád je tu možnost, že zasejeme semena, která vzejdou.

Možná to bude o něco víc, než jen vytvoření další civilizace humanoidů budujících světolodě a svobodně využívajících nekonečných temnot, protože to, co jsme našli v onom kráteru, je cosi, co, pokud víme, nemá absolutně obdoby. *Rostlina*, změněná přirozeným výběrem na chovatele zvířat, dokonce i myslících tvorů. Zanechal jsem Řehoře v pozici plodu na stromě, který už měl osm humanoidních zajatců. Když přemýšlím o této entitě jako o celku, spíš než o jednoduchém součtu jejích částí, mohu v ní vidět jedinečný evoluční potenciál. Je to nový drah spojem rodů: strom, který získal mozky. Časem... kdo ví, jaká může být evoluční budoucnost této sloučeniny?

Kyboriánští mudrcové ten potenciál rozeznali už dávno; *oni* věděli, když objevili strom-předka, jaké nadlidské důsledky to bude mít. Mýlili se v jeho vlivu na svůj vlastní původ a ve většině předpokládaných magických sil stromu. Ale viděli to správně jako pozoruhodný dar přírody, jako příležitost pro sebe a své potomky jak se stát jinými a mnohem lepšími, než lidé ze stepi. Možná byli primitivní, ale nebyli pošetilí. Mnohému mě naučili - o vesmíru, ve kterém žijeme, a o našem místě v něm, naučili mě, že je víc než jeden způsob jak se zbavit zbytečných údů, a že ta naše cesta vpřed něm jedna jediná. Řehoř se chopil příležitosti stát se částí toho všeho a já mohu upřímně přiznat, že mu závidím, aspoň trochu. Dokonce bych mohl říci, že je to on, ne já, kdo dopadl v našem dobrodružství lépe.

Nebudou se mnou všichni souhlasit, ovšem. Většina lidí o mně nepochybně prohlásí: „To je obluda! Šílenec, blázen, který si nechává narůst nohy! Jak bychom mohli brát vážně to, co říká?“

Jsem obluda, to je nesporné. Nechal jsem si narůst nohy, abych mohl jít dolů, až na dno hlubin, tak strašných, tak vzdálených od pohodlí temnot mezihvězdného prostoru. Ale řeknu vám tohle: *Dotkl jsem se země a nahlédl do své duše a našel jsem kořeny svého bytí... a vy, věrné děti přátelského kosmu, vy ne.*

přeložil Josef Dušek